

STATE ADMINISTRATION

UKRAINE'S ENERGY INDEPENDENCE IN THE CURRENT GLOBAL SECURITY STRATEGY

ЕНЕРГЕТИЧНА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ У СУЧАСНОМУ СТРАТЕГУВАННІ ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Oleksandr Saliuk-Kravchenko¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-472-6-7>

Кожна високотехнологічно розвинута держава у своїй генеральній візії формування процвітання орієнтується на власні стратегічні плани різних сфер та напрямлень, і енергетична галузь не є винятком та займає ключові позиції як необхідно критична для повноцінного існування ієрархічних систем економіки, що тісно пов'язані з функціонально-державною системою публічного управління. Відтак, відповідне дослідження покликане розкрити та детально дослідити концептуальне забезпечення сучасного стратегування в глобальній безпековій енергетичній сфері в контексті зміцнення та розбудові енергетичної самостійності України.

Виклики глобальної та національної рівнів енергетичних загроз в поєднанні з військовою повномасштабною агресією росії проти України вимагають рішучих кроків та вагомих політично-державних рішень від публічних органів влади, які формують та реалізують державну політику в паливно-енергетичному комплексі країни. Зрештою, від швидкої адаптивності до перемін ситуації на кон'юнктурі світових енергетичних ринках та ефективного реагування на загрозливі стани функціонування енергетики України залежить стале формування та становлення національної енергетичної незалежності.

Тому немає сумнівів, що кваліфіковано-професійний та науково обґрунтований підхід до формування та впровадження новітньої післявоєнної енергетичної стратегії розвитку України на основі адаптивно-динамічних безпекових механізмів є безумовно актуальний, що не втрачає своєї актуальності й у воєнний час функціонування енергетичної системи України.

¹ Private Joint-Stock Company "Higher education institution "Interregional Academy of Personnel Management", Ukraine

Розпочнемо дослідження становлення сучасного стратегування в глобальній безпековій енергетичній сфері в контексті зміцнення та розбудови енергетичної самостійності України з розкриття теоретичних особливостей та наукових думок провідних вітчизняних та закордонних вчених у відповідному питанні вивчення.

Доречно буде розпочати з наступного наукового висновку, який стверджує, що реалії сучасного світу такі, що прогнозування стратегічних перспектив розвитку енергетики неминуче повинно проходити через точки біфуркації, вихід з яких може змінювати сценарії розвитку енергетики як галузі. Очікувані ключові параметри та показники можуть не збігатися з реалізованими значеннями. Науковцями зазначено, що сучасна наука ще не має методів впевненого прогнозування розвитку енергетики на тривалий період, але досвід використання моделей прогнозування дає підстави для стриманого оптимізму будувати несуперечні сценарії, хоч й без оцінки повноти їх складу та ймовірності реалізації [1].

Відповідне є аксіомою і можна лише ствердно погодитись і прогнозовано окреслити те, що розроблення енергетичної стратегії повинно здійснюватися в тісній взаємодії з усіма учасниками енергетичного ринку та в тісній науково-виробничій конгломерації, в чому зацікавлені в першу чергу державні інституції у сфері енергетики, підгрунтя чого є всебічний та раціональний підхід до сучасного стратеготворення.

Вплив глобальних енергетичних загроз є одним з вирішальних у формуванні стратегій розвитку енергетик країн світу, саме тому вітчизняна безпекова основа сучасного енергетичного стратегування повинна мати різні варіації реагування адаптивно-динамічного механізму енергетичної безпеки. Підтвердження згаданого є твердження, що обидві сторони, Україна та ЄС, стикаються з викликами у геополітичному контексті своєї енергетичної сфери. Забезпечення енергетичної незалежності та безпеки, диверсифікація постачання, розвиток власних ресурсів та сприяння енергоефективності та інноваціям є стратегічними напрямками для забезпечення сталого та стійкого енергетичного розвитку [2].

Важливість в застосуванні трансформаційних процесів застарілих видів енергетичних генерацій та використання новітніх поколінь енергетичних генерацій автономного типу функціонування є теж одним з ключових аспектів трендового розвитку енергетичної галузі України у післявоєнний період енергетичної системної відбудови, що має в першочергових порядках бути заплановано в новітній енергетичній стратегії розвитку України.

У зв'язку з цим наступна наукова думка є підтвердженням відповідного дослідження, та зазначає наступне, що дослідження підкреслює потребу в комплексному підході до проблем енергетичної безпеки, що включає в себе як технічні, так і політичні рішення. Продовження залежності від вуглеводнів може призвести до серйозних наслідків для економіки, екології та геополітичної стабільності. Тому розробка та реалізація стратегій зменшення цієї залежності через впровадження альтернативних джерел енергії є важливою складовою політики багатьох країн [3].

Необхідність передбачення в новітній післявоєнній енергетичній стратегії розвитку України окремого безпекового компонента, а можливо й окремої стратегії енергетичної безпеки держави є особливо актуально в сучасний час функціонування енергетичної галузі України в умовах дії воєнного часу.

Отже, перейдемо до наступної практичної частини дослідження розгляду еволюції розбудови енергетичної незалежності України в контексті формування енергетичної стратегії розвитку держави.

В першу чергу розкриємо визначення поняття Українська післявоєнна енергетична стратегія розвитку – це стратегічний документ розвитку енергетики України, який генеральною метою передбачає енергетичну незалежність держави, що розроблений з урахування принципів енергоефективності, енергозаощадження та декарбонізації, розрахований на відповідності реалістично прогнозованого енергетичного балансу держави на базі адаптивно-динамічних безпекових галузевих постулатах, з розрахунком реалізації 30-40 років, який має за основну стратегічну ціллю трансформацію, переформатування застарілих видів енергетик та розвиток, в тісній науковій конгломерації, нових поколінь енергетичних генерацій автономного типу функціонування відновлювальної і ядерної видів енергетик та атомної промисловості.

Полярність стратегічного розвитку України нерідко визначалася та була залежною від внутрішньо політичних та міжнародно-глобальних візій, що не могло не впливати на енергетичну галузь держави. Відтак еволюційні нормативно-правові зміни енергетичної стратегії України, можливо представити наступним чином:

– Енергетична стратегія України на період до 2030 року (в редакції розпорядження КМУ від 15.03.2006 № 145-р «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2030 року») [4];

– Енергетична стратегія України на період до 2030 року (в редакції розпорядження КМУ від 24.07.2013 № 1071-р «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2030 року») [5];

– Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» [6];

– Енергетична стратегія України на період до 2050 року [7].

Отже, принциповими позиціями для публічних органів влади України, які формують та реалізують державну політику в паливно-енергетичному комплексі країни у формування сучасної енергетичної стратегії України повинні стати: розрахунок реалістично прогнозованого енергетичного балансу держави (з 4-5 варіаціями можливого розвитку енергетичної системи), практикувати десятирічні часові проміжки термінів реалізації стратегії, запровадження адаптивно-динамічних механізмів енергетичної безпеки, енергоефективність, енергозаощадження, декарбонізація, науково-виробнича конгломерація, застосування трансформаційних процесів застарілих видів енергетичних генерацій, використання новітніх поколінь енергетичних генерацій автономного типу функціонування. Зазначене слугувати в майбутньому повноцінними та новітніми основами для конкурентоспроможного вітчизняного енергетичного стратегування в фокусі відповідності до рівня глобальної енергетичної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Драчук Ю., Яворська М., Зеркаль А. Аспекти розвитку нової енергетичної стратегії в Україні: європейський досвід використання розподіленої генерації. *Економічний вісник Донбасу*. 2023. № 1(71). DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-1\(71\)-36-46](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-1(71)-36-46)

2. Походенко Б. Огляд та порівняльний аналіз концепцій енергетичної безпеки Європейського союзу й України. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. 2023. № 17. С. 56–79. DOI: <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2023-17-06>

3. Коваленко Ю., Лазаренко Д., Марченко О. Енергетична безпека країни під час війни: бар'єри та перспективи подолання. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2024. Том 326. № 1(2024). С. 262–266. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-326-41>

4. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 № 145-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-2006-%D1%80#Text>

5. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 1071-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1071-2013-%D1%80#Text>

6. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність». Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.08.2017 № 605-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/605-2017-%D1%80#Text>

7. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2050 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.04.2023 № 373-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2023-%D1%80#Text>